

१२ व्या पंचवार्षिक योजनेअंतर्गत कामगार व कामगार कल्याण या विकास क्षेत्राखाली औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये पुढील पाच वर्षात (सन २०१२-२०१७) करावयाच्या क्षमता विस्तारास मान्यता मिळणेबाबत...

महाराष्ट्र शासन

उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: आयटीआय-२०१२/५०६/प्र.क्र. १५९/व्यशि-३,

मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय विस्तार, मुंबई- ४०० ०३२.

दिनांक: ०७ नोव्हेंबर, २०१३.

पहा :

- १) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग शासन निर्णय क्र. आयटीआय-३०९८(२०२०)/व्यशि-१, दि. ०५ डिसेंबर, १९९४
- २) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग शासन निर्णय क्र. आयटीआय-१००६/(४२/०६)/व्यशि-२, दि. २१ सप्टेंबर, २००६
- ३) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग शासन निर्णय क्र. आयटीआय-२०१०/(३/२०१०)/व्यशि-५, दि. १९ मे, २०१०
- ४) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग शासन निर्णय क्र. कौविका-२०१२/(१०८/२०१२)/व्यशि-५, दि. ११ ऑक्टोंबर, २०१२
- ५) संचालक (प्रशिक्षण), व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, मुंबई यांचे पत्र क्र. २०/प्रशिक्षण/क्ष.वि.आ./मान्यता/२०१२/३३६, दि. ०६/०९/२०१२

प्रस्तावना :

राज्यात एकूण ४७७ औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था सुरु असून त्यांची प्रवेश क्षमता ११३७०० च्या आसपास आहे. राष्ट्रीय स्तरावर अभियांत्रिकी पदवी धारक : पदवीका धारक : आयटीआय धारक यांचे प्रमाणे १:३:८ या सुत्रानुसार निश्चित करण्यात आले असून राज्यात हे प्रमाणे १:०.८:१ असे असल्याने आयटीआय प्रवेश क्षमतेत वाढ करणे आवश्यक आहे.

मा.पंतप्रधान यांच्या अध्यक्षतेखाली राष्ट्रीय स्तरावरील कौशल्य विकासासंदर्भातील धोरण निश्चित करण्यासाठी राष्ट्रीय कौशल्य विकास परिषदेची स्थापना करण्यात आली आहे. कौशल्य विकास कार्यक्रम ही मा.पंतप्रधानांची अतिशाय महत्वकांक्षी योजना (Flagship scheme) असून राष्ट्रीय कौशल्य विकास परिषदेने सन २०२२ पर्यंत ५० कोटी कुशल मनुष्यबळ निर्मिती करण्याचे उद्दिष्ट ठेवले आहे.

यानुसार राज्य स्तरावर सन २०२२ पर्यन्त ४.५ कोटी कुशल मनुष्यबळ निर्मितीचे उद्दिष्ट निर्माण करण्यात आले होते. तथापि, यानंतर दि. ११/१०/२०१२ च्या शासन निर्णयान्वये राज्यस्तरावर प्रतीवर्षी २०.६५ लक्ष कुशल मनुष्यबळ निर्मितीची उद्दिष्ट निश्चित करण्यात आले आहे. राष्ट्रीय कौशल्य विकास परिषदेच्या धर्तीवर दिनांक ११/५/२०१० च्या शासन निर्णयानुसार मा.मुख्यमंत्री यांच्या अध्यक्षतेखाली “शिखर परिषदेची” आणि मा. मुख्यसचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली राज्य कौशल्य विकास कार्यकारी समितीची स्थापना करण्यात आली आहे. राज्य पातळीवरील प्रती वर्षी २०.६५ लक्ष कुशल मनुष्यबळ निर्मितीचे उद्दीष्ट पुर्ण करण्यासाठी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांच्या प्रवेश क्षमतेत वाढ करणे आवश्यक आहे. या पार्श्वभूमीवर १२ व्या पंचवार्षिक योजनेअंतर्गत कामगार व कामगार कल्याण या विकास क्षेत्राखाली औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये पुढील पाच वर्षात (सन २०१२-२०१७) करावयाच्या क्षमता विस्तारास मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधिन होती.

शासन निर्णय:

१२ व्या पंचवार्षिक योजनेअंतर्गत कामगार व कामगार कल्याण या विकास क्षेत्राखाली औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये पुढील पाच वर्षात (सन २०१२-२०१७) क्षमता विस्तार करण्यासाठी २४०० व्यवसाय अभ्यासक्रमाच्या तुकड्या सुरू करण्यास व त्यासाठी आवश्यक रु. ३४११७.३० लक्ष इतक्या खर्चास मान्यता देण्यात येत आहे.

पंचवार्षिक योजना २०१२-१७ मध्ये सुरू करावयाच्या विभाग निहाय व्यवसाय अभ्यासक्र/तुकड्यांची संख्या

अ. क्र.	विभाग	सध्या सुरू असलेल्या व्यवसाय अभ्यासक्रमांची संख्या	पुढील पाच वर्षात सुरू करावयाच्या व्यवसाय/ तुकड्यांची संख्या					एकूण प्रस्तावित तुकड्या	प्रस्तावित तुकड्यांपैकी त्यावेळी मागणी उपलब्ध निधी व प्रवेश विचारात घेवून प्रत्यक्षात सुरू करावायाच्या तुकड्या
			२०१२	२०१३	२०१४	२०१५	२०१६		
१	मुंबई	१२१६	९९	१०९	१०७	८९	३७	४४१	४००
२	पुणे	१२४९	१०७	३०९	२१३	११९	५०	७९८	४५०
३	नाशिक	१०२०	६९	९८	९५	६९	७	३३८	३००
४	औरंगाबाद	१३३०	२२०	२७०	१११	११	३८	८२६	४५०
५	अमरावती	११११	५२	१६४	१६	६३	६९	४४४	४००
६	नागपूर	१०८५	१३३	१६८	११३	८४	४०	५३८	४००
	एकूण	७०११	६८०	१११८	८२३	५२३	२४१	३३८५	२४००

पंचवार्षिक योजना २०१२-१७ मध्ये सुरु करावयाच्या व्यवसाय अभ्यासक्रम/तुकड्यांसाठी आवश्यक निधी

(रुपये लाखात)

अ. क्र.	विभाग	पुढील पाच वर्षात आवश्यक निधी					एकूण
		२०१२ -	२०१३ २०१३	२०१४ २०१४	२०१५ २०१५	२०१६ २०१६	
१	मुंबई	२२०.६०	६४७.२०	१०२९.८०	१५६८.६०	१०७५.६०	४५४९.८०
२	पुणे	१७८.००	१६७९.००	२०९२.००	२२५३.००	११३७.००	७३३९.००
३	नाशिक	३७८.८८	८२८.९८	१२०२.२०	१९६.२०	८९३.४०	४३०८.६६
४	औरंगाबाद	१३२८.९१	३०२०.६२	११०७.५६	१२२३.४५	२६८.२८	७७४८.८२
५	अमरावती	१२०.००	१०७५.००	१३३९.४०	७४६.००	१२०९.००	४४८९.४०
६	नागपूर	९६८.७७	१४२७.६०	१०२३.२०	११९३.९०	१०८४.९५	५६९७.६२
	एकूण	३२०४.९६	८६७८.४०	८५९४.९६	७९८९.९५	५६५९.४३	३४९९७.३०

निधीची उपलब्धता :

१२ व्या पंचवार्षिक योजनेतील क्षमता विस्तार कृती आराखड्यानुसार सुरु करावयाच्या व्यवसाय अभ्यासक्रम/तुकड्यांसाठी आवश्यक असलेला निधी जिल्हा नियोजन विकास समिती, राज्यस्तर, आदिवासी उपयोजना, अल्पसंख्यांक विकास विभाग, १३ वा वित्त आयोग, केंद्र शासनाच्या योजना, इत्यादी विविध रुतांमधून निधीची उपलब्धता केली जाईल.

पदनिर्मिती :

पंचवार्षिक क्षमता विस्तार कृती आराखड्यानुसार प्रस्तावित करण्यात आलेल्या व्यवसाय अभ्यासक्रम/२४०० तुकड्यांपैकी जवळ-जवळ १२०० तुकड्यांची पदनिर्मिती यापूर्वीच झालेली असून काही तुकड्यांसाठी पीपीपी अंतर्गत पदे भरून (आयडीपीनुसार) प्रशिक्षणाचे कामकाज करण्यात येईल. तर उर्वरित तुकड्यासाठी पदनिर्मितीचे प्रस्ताव स्वतंत्ररित्या उच्चस्तर समितीच्या मान्यतेस्तव सादर करण्यात येईल.

लाभार्थी :

१२ व्या पंचवार्षिक योजनेच्या कृती आराखड्यानुसार दरवर्षी साधारणत: १०००० विद्यार्थ्यांना याप्रमाणे पाच वर्षात ५०००० विद्यार्थ्यांना व्यवसाय प्रशिक्षणाचा लाभ होईल.

हा शासन निर्णय नियोजन विभागाच्या अनौ. संदर्भ क्र. ४७६/निवि, दि. ०२/०२/२०१३ व वित्त विभागाच्या अनौ. संदर्भ क्र. ११९/व्यय-५, दि. १६/०२/२०१३ नुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेत स्थळावर उपलब्ध असून याचा संगणक संकेतांक २०१३११०७१६०३४०७९०८ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावांने,

(रा.गो.जाधव)
सहसचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

- मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव
- मा. उपमुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव
- मा. मंत्री, उच्च व तंत्र शिक्षण यांचे खाजगी सचिव
- संचालक (प्रशिक्षण), व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.१
- संचालक (व्यवसाय शिक्षण), व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.१
- सर्व सहसंचालक/उपसंचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण, प्रादेशिक कार्यालय
- सर्व जिल्हा व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण अधिकारी
- सर्व प्राचार्य, औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था
- महालेखापाल (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र-१/२, मुंबई/नागपूर
- महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-१/२, मुंबई/नागपूर
- अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई-५१.
- नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग (साशि-१/व्यशि२-)
- निवड नस्ती (व्यशि-३)